

I. DIO: MJESEČNA TEMA

Tema 8: Kako evangelizirati – Načini evangelizacije (EN 38-48)

Autor sažetaka i komentara: Ewald Kreuzer, FSR

U sljedećim nam odlomcima "Evangelii nuntiandi" papa Pavao VI pokazuje načine i metode kako evangelizirati: svjedočanstvom života, liturgijom riječi, katehetskom poukom, korištenjem mass medija, nužnim osobnim kontaktom i pučkom pobožnošću. "Taj problem 'kako evangelizirati' ostaje uvijek aktualan – objašnjava Sveti Otac – jer načini variraju prema okolnostima vremena, mjesta, kulture i, štoviše, na neki način pružaju određeni izazov našoj sposobnosti otkrivanja i prilagodbe." Važno je stoga otkriti "odvažno i mudro, s punom vjerom u njezin sadržaj, najprikladnije i najdjelotvornije načine da se prenese evanđeoska poruka ljudima našega doba" (EN 40). Proučavajući te načine i metode, moramo uvijek imati na umu da mi, kao svjetovni franjevci, imamo posebno poslanje u ovom čudesnom – ali ponekad teškom – planu evangeliziranja.

39. Vjerska sloboda. Od ovoga pravog oslobođenja vezanog uz evangelizaciju, kojemu je cilj postići strukture koje čuvaju ljudske slobode, ne može biti odvojena zaštićenost svih temeljnih ljudskih prava, među kojima vjerska sloboda zauzima mjesto od primarne važnosti. Nedavno smo govorili o aktualnosti te teme, istaknuvši "koliki se kršćani još i danas, zato što su kršćani, katolici, guše pod jednim sustavnim pritiskom! Drama vjernosti Kristu i vjerske slobode, iako zamaskirana određenim deklaracijama u korist prava osobe i ljudskog društva, nastavlja se!" (Pavao VI, Govor 15. listopada 1975: *L'Osservatore Romano*, 17. listopada 1975).

41. Svjedočanstvo života. ... Za Crkvu, svjedočanstvo autentičnog kršćanskog života, uronjenog u zajedništvo s Bogom koje ništa ne može prekinuti, a istovremeno darovano bližnjemu s bezgraničnim žarom, prvi je način evangelizacije. "Suvremeni čovjek radije sluša svjedoke nego učitelje – rekli smo prošle godine skupini laika – ili ako već sluša učitelje, to čini zato što su oni svjedoci" (Pavao VI, Govor članovima *Consilium de Laicis* (2. listopada 1974.): *AAS* 66, 1974, str. 568)... Kroz svoje će dakle vladanje, svojim životom Crkva prije svega evangelizirati svijet, to jest preko svoga svjedočanstva življenog vjernošću Gospodinu Isusu, siromaštvom i odricanjem, slobodom nasuprot moćima ovoga svijeta, jednom riječju, svetošću.

42. Živo propovijedanje. "Kako li će vjerovati u onoga za koga nisu čuli? Kako li će čuti bez propovjednika? ... Prema tome, vjera dolazi od propovijedanja, a propovijedanje biva riječju Kristovom." (Rim 10,14.17). Ovaj zakon koji je jednoč postavio apostol Pavao i dan-danas zadržava svu svoju snagu. Da, uvijek je nužno propovijedanje, to usmeno naviještanje poruke. Dobro znamo da se moderni čovjek, sit govora, često čini umornim slušati i, što je još gore, postaje imun na govor. Poznata su nam također mišljenja brojnih psihologa i sociologa koji tvrde da je moderni čovjek prevladao civilizaciju riječi, sad već nedjelotvornu i bespotrebnu, te danas živi u civilizaciji imaginacija. Te bi nas činjenice, naravno, trebale potaknuti da u prenošenju evanđeoske poruke upotrijebimo moderna sredstva koja je ta civilizacija i izmislila. Ipak, vrlo vrijedni pokušaji u tom su smislu već učinjeni. Mi ne možemo drugo doli ih pohvaliti i poticati da se još više razviju. Napor koji u današnje vrijeme uzrokuju toliki prazni govori i aktualnost raznih drugih oblika komunikacije ne bi ipak trebali umanjiti postojanu snagu riječi niti bi trebalo izgubiti povjerenje u nju. Riječ ostaje uvijek aktualna, osobito kad je nositeljica Božje snage (usp. 1 Kor 2,1-5). Zbog toga ostaje i dalje aktualan aksiom sv. Pavla: "Vjera dolazi od propovijedanja" (Rim 10,17): upravo Riječ koju smo saslušali vodi k vjeri.

43. Mnogi oblici propovijedanja. ... Uistinu su bezbrojne životne zgode i ljudske situacije koje daju priliku za diskretan, a jasan navještaj onoga što Gospodin ima za reći u određenoj okolnosti. Dovoljan je istinski duhovni senzibilitet da bi se u događajima znalo pročitati Božju poruku...

To propovijedanje na osobit način uklopljeno u euharistijsko slavlje odakle dobiva posebnu snagu i moć ima

svakako posebnu ulogu u evangelizaciji... Homilija... pronalazi svoje mjesto i ne smije se zanemariti prilikom slavlja sviju sakramenata ili još tijekom paraliturgije u okviru zajednica vjernih. Uvijek će biti privilegiranih prilika za navještaj Riječi Gospodnje.

44. Katehetska pouka. ... Naravno, trud oko evangeliziranja polučit će veliku korist na osnovi katehetskog poučavanja bilo u crkvi, školama, tamo gdje je moguće, u svakom slučaju u kršćanskim obiteljima, ako katehisti raspolažu prikladnim, mudro i kompetentno osuvremenjenim tekstovima, pod biskupskim autoritetom. Metode trebaju biti prilagođene dobi, kulturi, sposobnostima osoba, u konstantnom traženju da se u pamćenje, um i srce fiksiraju bitne istine koje bi trebale oploditi čitav život. Nadasve treba pripremiti dobre katehiste – župne katehiste, odgojitelje, roditelje – koji se brinu oko usavršavanja u tom zahtjevnom i prijeko potrebnom vrhunskom umijeću vjerskoga poučavanja...

45. Korištenje mass medija. U našem stoljeću, obilježenom mass medijima ili sredstvima društvene komunikacije, prvi navještaj, kateheza ili daljnje produblivanje vjere nikako ne mogu bez tih sredstava... Stavljani u službu Evanđelja, oni mogu gotovo beskonačno proširiti područje slušanosti riječi Božje te Radosnu Vijest prenijeti milijunima osoba... Međutim korištenje sredstava društvene komunikacije za evangelizaciju predstavlja izazov: evanđeoska bi poruka trebala preko njih doći do velikog broja ljudi...

46. Nužni osobni kontakt. Stoga, uz naviještanje Evanđelja u općenitom obliku, drugi oblik njegova prenošenja, od osobe do osobe, ostaje važeći i vrlo važan. Gospodin ga je često koristio – kao što primjerice svjedoče razgovori s Nikodemom, Zakejem, Samaritankom, Šimunom farizejem i drugima – a također i apostoli. ... Mi nećemo nikad dovoljno moći nahvaliti one svećenike koji preko sakramenta pomirenja ili kroz pastoralni dijalog pokazuju spremnost voditi ljude putevima Evanđelja, krijepti ih u njihovim naporima, podizati ih ako su pali te ih uvijek razborito i s raspoloživošću pratiti.

47. Evangelizacija mora doći do života. Uostalom nikad se neće dovoljno inzistirati na činjenici da se evangelizacija utroši u propovijedanje i poučavanje doktrine. Ona mora doprijeti do života: naravnog života kojem će dati novi smisao zahvaljujući evanđeoskim vidicima koje otvara; i nadnaravnog života koji nije negacija, već pročišćenje i uzdizanje naravnog života. ... Zadaća je evangelizacije upravo to da odgaja u vjeri na način da ona svakog kršćanina dovede da živi sakramente kao prave sakramente vjere, a ne da ih prima pasivno ili zbog njih trpi.

48. Pučka pobožnost i pedagogija evangeliziranja. ... Pučka pobožnost, može se reći, zasigurno ima svojih ograničenja. ... Može dovesti i do formiranja sekti te staviti u opasnost pravu crkvenu zajednicu. No ako je dobro orijentirana, osobito kroz pedagogiju evangeliziranja, bogata je vrijednostima. Ona očituje žeđ za Bogom koju samo jednostavni i siromašni mogu prepoznati; osposobljuje velikodušnošću i žrtvom čak do junaštva kad je riječ o iskazivanju vjere; zahtijeva oštroman smisao za duboka Božja svojstva: očinstvo, providnost, ljupku i postojanu prisutnost; rađa unutarnje izražaje rijetko primijećene bilo gdje drugdje na istom nivou: strpljivost, smisao križa u svakodnevnom životu, odricanje, otvorenost prema drugima, pobožnost.

Pitanja za razmišljanje i raspravu u bratstvu:

U pripremi za sljedeći Generalni kapitul koji će se održati u Sao Paulu (Brazil) i čija će središnja tema biti "Evangelizirani da bi evangelizirali", možeš razmišljati i razgovarati o sljedećim dokumentima i člancima *Pravila* i *Generalnih konstitucija FSR-a* (možeš ih naći na web stranici: www.ciofs.org):

- Okružnica br. 21/08-1;
- Pripremi dokument o središnjoj temi Kapitula;
- Pravilo, čl. 4 i 6;
- Generalne konstitucije: čl. 12, 17 i 19.

Brasile, 22-29 Ottobre 2011

II. DIO: DUHOVNOST I SOCIJALNI NAUK CRKVE

Tema 5 od 9: Sveti Ljudevit (Ludovik) IX, francuski kralj (25. travnja 1215. – 25. kolovoza 1270.)
fra Amando Trujillo Cano, TOR

Slaviti blagdan svetog Ljudevita IX, kralja Francuske, i promišljati o njegovom nasljeđu zauzima osobit

interes budući da je zajedno sa svetom Elizabetom Ugarskom zaštitnik FSR-a. Važno je već od početka uvidjeti da postoje neki aspekti koje treba razjasniti da bi se dobila objektivna vizija njegova života, osobito oni koji proizlaze iz kompleksnosti njegovih junačkih djela i različitih gledišta o kojima promišljaju njegovi biografi. Kako god, mi ćemo usmjeriti svoju pažnju na određene sigurne činjenice iz njegova života koje nam mogu pomoći da razmišljamo o važnosti njegova ljudskog i kršćanskog svjedočenja za naše vrijeme. Rođen 1215. Ljudevit nasljeđuje oca na prijestolju u dobi od 12 godina, ali njegova majka, Bianca iz Kastilje, obnaša vladajuću službu do dana kad će on moći samostalno vladati. To se dogodilo nakon vjenčanja s Margaritom iz Provence, u dobi od 19 godina. Imali su 11-ero djece, koje je sve osobno Ljudevit poučavao kršćanskim vrednotama. Odlučni element za razumijevanje njegova života jest moralna pouka dobivena od stroge i pobožne majke koja ga je pripremila kako se kršćanski postaviti prema svojim kraljevskim dužnostima. Mladi je princ usvojio odluku da ozbiljno izbjegava smrtni grijeh, da cijeni dar kršćanskog života primljenog na krštenju – koji je on smatrao svojom najvećom čašću, većom od one što je kralj – te da se posveti intenzivnom molitvenom životu što će se pokazati kasnije tijekom njegova kraljevanja. Njegovu istaknutu pobožnost mnogi su ocijenili kao previše vremena posvećenog molitvi cijele službe Božje i euharistijskom slavlju ponekad i više puta dnevno.

Već od najranije mladosti poučavali su ga franjevci, čiji je kasnije postao dobrotvor gradeći i obnavljajući za njih crkve i samostane. Osim toga bio je vezan uz dominikanski red. Njegov odnos s prosjačkim redovima bio je znak njegove sposobnosti iščitavanja znakova vremena i djelovanja u skladu s time. Jedna legenda iz 14. stoljeća, potekla s anžuvinskog dvora u Napulju, predstavlja ga kao franjevačkog trećoredca. Iako se o tome trenutno raspravlja među povjesničarima, nema sumnje da je on prigrlio franjevačke pokorničke vrednote vrlo ih značajno živeći u svim aspektima svoga života. Kao kralj s pomnom je vjernošću u pojedinim sektorima društva primijenio vrednote svoje kršćanske vjere.

Njegovo nastojanje oko pravde bilo je izraženo u garanciji prava siromasima i u podizanju moralne ljestvice društva, ograničavajući pravne i ekonomske moći gospode i vremensku moć pojedinih prelata. Njegova je politika između ostalog pridonijela jačanju pravne moći monarhije te otvorila vrata instituciji parlamenta. U svojim političkim reformama na mnogo je načina brinuo o siromašnima i bolesnima. Redovito je određeni broj siromašnih posluživao za svojim stolom i osobno im čak prao i noge, smatrajući tu službu privilegijom koje se nije htio lako odreći. Osnovao je i bolnice, prihvatilišta za djecu i škole.

Na kulturnom planu pridonio je razvoju Sveučilišta Sorbonne i nadmoći Francuske u europskoj kulturi. Njegovo sudjelovanje u VII. i VIII. križarskom ratu shvatit ćemo unutar povijesnog konteksta vremena gdje su borba za oslobođenjem i jačanje nadzora nad Svetim grobom i ostalim mjestima Svete zemlje bili od životne važnosti da bi se osigurala budućnost i važnost u kršćanskom nasljeđu. Njegovo je sudjelovanje u križarskim ratovima zasigurno imalo značajan utjecaj za čitavu njegovu osobu. Na svom je povratku iz prvog rata prenio neke relikvije, među kojima onu koja se smatra Isusovom trnovom krunom i za čije je čuvanje dao izgraditi glasovitu Sainte Chapelle u Notre-Dame. Umro je tijekom drugog križarskog pohoda, pogođen kugom pred Tunisom. Usprkos angažmanu u ratnim pohodima kako bi osigurao suverenitet i stabilnost kraljevstva, aktivno se i djelotvorno žrtvovao u misijama mira, odbivši čak da uđe u rat protiv Fridriha II kojeg je naprotiv izmirio s papom. Smatra se sucem Europe jer je dao potpisivati mirovne ugovore. Njegov je život zaista bio izvanredan!

Služba kulturi (I)

(Kompendij socijalnog nauka Crkve, br. 554-557)

Ovog ćemo mjeseca promišljati o drugom sektoru društvenog života u kojem je sudjelovanje vjernika laika i svekolike Crkve presudna: kultura. U prvom dijelu Kompendij naznačuje središnji položaj ove teme za ljudsko biće i za cjelokupno društvo u shvaćanju i funkcioniranju kulture. U promjenjivom kontekstu kulturnih modela, katolički socijalni nauk nas poziva na aktivno sudjelovanje u stvaranju socijalne kulture i politike koja nas upućuje na Evanđelje. Već od nekog vremena Crkva poziva na promoviranje kulturalizacije evanđelja da bi njegova svjetlost i preobražujuća moć mogla evangelizirati sve kulture, podižući ih na najvišu razinu očuvanja ljudskog dostojanstva i transcendentni poziv svih naroda u Bogu.

Ovaj dio također naglašava neke izazove u razvoju ovoga tipa kulture i važnost danu Crkvi u nastojanju oko odgoja i formiranja ljudskoga bića.

554. *Kultura mora činiti privilegirano područje prisutnosti i angažmana za Crkvu i pojedine kršćane.* Odvajanje kršćanske vjere od svakodnevnog života Drugi je vatikanski koncil ocijenio kao jednu od najvećih pogrešaka našega vremena (*Gaudium et spes*, 43). Skretanje s metafizičkog horizonta; gubitak nostalgije za Bogom u autoreferencijalnom narcizmu i u obilju sredstava konzumističkog stila života; prvenstvo dano tehnologiji i znanstvenom istraživanju koje je cilj samome sebi; naglasak na izgledu, istraživanju slika, tehnikama komunikacije: svi se ovi fenomeni moraju shvatiti u svojim kulturnim aspektima i staviti u odnos sa središnjom temom ljudske osobe, njenog cjelovitog rasta, njene sposobnosti komuniciranja i odnosa s drugim ljudima, njenog neprestanog propitivanja o velikim pitanjima koja se provlače kroz život. Imajmo na umu da je “kultura ono po čemu čovjek postaje više čovjekom, on ‘jest’ više, više se približava onome ‘biti’” (Ivan Pavao II, *Govor UNESCO-u* (2. lipnja 1980.), 7: AAS 72 (1980) 738).

555. *Posebno područje zalaganja laika vjernika trebalo bi biti njegovanje socijalne i političke kulture inspirirane evanđeljem.* Nedavna povijest je pokazala slabost i radikalni neuspjeh u kulturnim perspektivama koje su dugo bile podijeljene i nadvladane, posebice na društvenom i političkom planu. U tom su okviru, posebno u desetljećima nakon Drugog svjetskog rata, katolici u raznim zemljama znali razviti visoki angažman koji svjedoči, danas sve očitije, trajnost njihova nadahnuća i njihove baštine vrednota. Socijalni i politički angažman katolika zapravo nikad nije ograničen samo na promjenu struktura jer ga u temelju prelazi kultura koja prihvaća i daje smisao instancama koje polaze od vjere i morala, stavljajući ih u temelj i cilj konkretnih planiranja. Kada takva svijest izostane, sami se katolici osuđuju na kulturno rasipanje te čine nedostatnima i reduciranim svoje prijedloge. Predstaviti u osuvremenjenim kulturnim terminima nasljeđe katoličke tradicije, njene vrijednosti, sadržaje, cijelu duhovnu, intelektualnu i moralnu baštinu katoličanstva i danas je primarna hitnost. Vjera u Isusa Krista, koji je sam sebe definirao kao “Put, Istinu i Život” (Iv 14,6), potiče kršćane da u stalno obnovljenom nastojanju budu odvažni u izgrađivanju socijalne i političke kulture inspirirane evanđeljem. (usp. Kongregacija za nauk vjere, *Doktrinalna bilješka oko nekih pitanja koja se tiču angažmana i ponašanja katolika u političkom životu* (24. studenoga 2002.), 7, Libreria Editrice Vaticana, Città del vaticano 2002, str. 15).

556. *Cjelokupno usavršavanje osobe i dobrobit cijeloga društva glavni su ciljevi kulture* (usp. *Gaudium et spes*, 59): *etička dimenzija kulture je stoga prioritet u socijalnom i političkom djelovanju vjernika laika.* Nepažnja prema ovoj dimenziji vrlo lako preobražava kulturu u sredstvo osiromašenja čovječanstva. Kultura može postati sterilna i početi propadati kada se “zatvara u samu sebe i pokušava ovjekovječiti zastarjele oblike života, odbijajući bilo kakvu razmjenu i usporedbu oko istine o čovjeku” (*Centesimus annus*, 50). Oblikovanje kulture koja je u stanju obogatiti čovjeka zahtijeva naprotiv obuzetost čitave osobe koja će tu razviti svoju kreativnost, inteligenciju, poznavanje svijeta i ljudi, a osim toga, uvest će svoju sposobnost samokontrole, osobnog žrtvovanja, solidarnosti i raspoloživosti da promiče opće dobro (usp. Ivan Pavao II, *Govor UNESCO-u* (2. lipnja 1980.), 11: AAS 72 (1980) 742).

557. *Socijalni i politički angažman vjernika laika u kulturnom okviru danas poprima neke precizne smjernice.* Prva je ta da pokušava svakome osigurati humanu i civiliziranu kulturu “u skladu s dostojanstvom osobe, bez rasne, seksualne, nacionalne, vjerske ili društveno uvjetovane diskriminacije” (*Gaudium et spes*, 60). To pravo podrazumijeva pravo obitelji i osobe na slobodnu i otvorenu školu; na slobodan pristup sredstvima društvene komunikacije gdje bi trebalo izbjegavati svaki oblik monopola i ideologijske kontrole; slobodu istraživanja, popularizaciju mišljenja, rasprave i usporedbe. U osnovi siromaštva mnogih naroda također su različiti oblici kulturnog uskraćivanja i nedostatnog raspoznavanja *kulturnih prava*. Zalaganje oko odgoja i formiranja osobe oduvijek je prvotna briga socijalnog djelovanja kršćana.

Pitanja za razmišljanje i raspravu u bratstvu:

1. Kako sveti Ljudevit Francuski može nadahnuti kršćane angažirane u vlasti da idu za dubokom i plodnom integracijom vjere i vlasti u društvu?
2. Koji su najznačajniji elementi kulture ili kultura na prostoru gdje živiš?
3. Kako tvoje bratstvo može pridonijeti formiranju kulture koja promiče *cjelokupno usavršavanje osobe i dobrobit čitavog društva?*